

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1931"

Személy

Szerző: _____

Cím: _____

Budapest arca

Forrás: _____

Pesti Hírlap

1931

1931. Febr.

BUDAPEST ARCA.

Közp. nyomt. XX.

Világvárosoknál már csak a területi kiterjedés okából sem lehet szó egy egységes városkép kialakulásáról, mint ahogyan beszélhetünk például Nürnberg vagy Firenze egységesen ható, egyazon stílusban tartott képeről. A nagy európai metropolisok külső képe a dolog természeténél fogva nagyon sokféle és nagyon változatos jellegű elemekből van összeállítva, úgyhogy még egyazon városrészben belül is a stílusoknak és az utcák külső képének legtöbbször tarka és rendszertelen összevisszaságával találkozhatunk.

Mégis, a legtöbb nagyvárosnak van egy-egy olyan része, amely az egész város összképe szempontjából jellegzetes és az illető városnak mondhatni lényeges, karakterisztikus tulajdonságait domborítja ki. Gondoljunk csak a londoni Westminster-negyed csaknem egyöntetű, zárkózott előkelőségére, amely szinte lehel magából a hűvös, józan, megfontolt és mégis artisztikus angol szellem minden jellemző tulajdonságát, gondoljunk a Champs-Élysée nagyvonalu, széles utcatorára és azokra a szabadon kiszökkenő palotákra, amelyek a szabad és tehetőségesen ötletes derűs gall szellemet sugározzák. Ép nyíryre jellegzetes például a berlini Unter den Linden és a Schloss környéke, a császári paloták, közhivatalok és középületek szigorú rendjével, szinte katonás felsorakoztatásával és az egész militarista császári hatalom minden barokk díszítésével és pompájával.

Ilyen szempontból tekintve alig lehetne találni olyan utcasort vagy városrészt, amely a mi aránylag fiatal fővárosunk jellegzetességéül volna felemlíthető. Budapestnek nincsen olyan utcasora vagy városrésze, amelyről azt mondhatnók, hogy ez igazán és kifejezően pesti, igazán és kifejezően magyar. Hozzájárult ehhez talán az a körülmény is, hogy a tipikusan magyar jellegű és magyaros elemekkel, magyaros motívumokkal dolgozó építőművészet csak a legeslegutóbbi időkben, körülbelül Lechner ödön munkásságával egyidejűen jutott első ízben szóhoz. De akármi volt is az oka, a végeredmény kétségtelenül az, hogy ebben a most már milliósá vált fővárosban a város külső képe — ami az utakból és a házakból tevődik össze — alapjában minden belső egységet nélkülöző és a legteljesebb tarka-barkaság képét mutatja.

Részletekre áttérve, vannak ennek a nagyvárosnak, különösen a külső kerületeiben, még egész városrészei, amelyek teljesen primitív kispolgári, sőt sok helyütt falusias jelleggel viselnek magukon. Gondoljunk csak Óbuda, a Tabán egyes részei, továbbá a külső Ferencváros és külső Józsefváros egyes utcáira, ahol még mindig jóval több a földszintes ház, mint az emeletes. Ez egyébként

is egyik specialitása és meglepő különlegessége a budapesti építészeti statisztikának, hogy az egész város területén épült házak közül még mindig a földszintes házak vannak többségben, amivel szemben a nyugati nagyvárosokban a földszintes ház már-már kuriózumnak számít és a telektulajdonosok nem is igen engednek meg maguknak akkora luxust, hogy telkükön aránytalanul csekélyebb bért hozó földszintes házat megtérjenek.

Egész külön vonást jelentenek a város arcán a nagyvárosiasodás első fokait jelentő bérházak, amelyeknek legtöbbször már jó néhány évtizedre tekinthet vissza. Ezek a bérházak a maguk idejében szinte építészeti remeknek hatottak és a kiegyezést követő években gombamódrá szaporodtak el, megtöltvén a várost csaknem egész területén. Ezek az u. n. tipikus bérházak legnagyobb részt egy kaptafára szabott, minden csin és praktikus beosztást nélkülöző tömegépítmények, amelyeknek egyedüli rendeltetésük az volt, hogy a rohamosan gyarapodó nagyvárosi tömegek számára olyan-ilyen elhelyezkedést nyújtsanak. Budapest emeletes épületei között még mindig ezek vannak túlnyomó többségben.

A következő kategóriát a Városliget környékén és Buda egyes helyein elterülő u. n. villanegyedek képviselik, amelyek mindenféle tekintetben egyikét adják a legrokonszenvesebb városképeknek. Ezek között itt-ott — a legújabb nyugati építészeti kultúra eredményeinek átvétele nyomán — már a legmodernebb törekvések egyes reprezentánsaival is találkozhatunk, aminthogy ezek a törekvések az utóbbi években a város egyéb helyein is fel-felbukkannak, noha még mindig inkább félnék és tapogatózó próbálkozások, mintsem céltudatos és egységesen elgondolt eredmények alakjában.

És mindezekkel szemben ott áll a város tulajdonképeni és legrégebbi magja, a Belváros, amely még ma is két elemből van összeállítva, amely elemek olyannyira elütöket egymástól, hogy ha, mondjuk, a fényes és a legnyugatibb városokra emlékeztető Váci-utcából csak néhány lépést teszünk valamely a hid felé eső kis mellékutacába, úgy tűnik, mintha egy egészen más és az előbbi-től teljesen idegen német vidéki kisvárosban járnánk.

Természetesen arra semmi szükség nincs, hogy egy teljesen egymértékre szabott és falanszterszerűen egyformán kiképzett városkép után áhitozzunk, de a céltudatos fejlődés vonalának mindenesetre arra kell törekednie, hogy a város különböző és sokféle karakterű alkotórészeit egy harmónikus és művészi hatású egységbe foglalja össze.

1927 — 1695